

TÁRSASÁGI HÍREK

JUHÁSZ ERIKA

BESZÁMOLÓ A XXIII. NEMZETKÖZI BIZANTINOLÓGIAI KONGRESSZUSRÓL (BELGRÁD, 2016. AUGUSZTUS 22–27.)*

A 2011. augusztus 26-án Samokovban az Association Internationale des Études Byzantines nemzetközi küldöttgyűlése úgy határozott, hogy a következő (XXIII.) nemzetközi bizantinológiai kongresszust öt év múlva Belgrád rendezheti meg. A szerb főszervezők 2013 szeptemberében a nemzeti társaságok küldötteinek athéni gyűlésén ismertették részletes terveiket, s ott vált véglegessé, hogy a konferencia mottója *Byzantium – a world of changes* lesz. A mottóhoz Maximos Planudés Ovidius-idézete szolgáltatta az ötletet: Πάντα μὲν γὰρ μεταβάλλεται, ἀπόλλυται δὲ οὐδὲν.¹

Öt év megfeszített munkájának köszönhetően 2016. augusztus 22-én másodízben gyűltek össze Belgrádban a világ bizantinológusai.² A rendezvény fontosságát mutatja, hogy – felismerve a bizánci kutatások jelentőségét – a rendezők komoly állami támo-

* A beszámoló az OTKA NN 104456 (Klasszikus ókor, Bizánc és humanizmus. Kritikai forráskiadás magyarázatokkal) pályázat és az osztrák FWF P25485 (The Chronicon Paschale. Critical Edition and Enhanced Edition Method) projekt keretében készült.

¹ Publii Ovidii Nasonis Metamorphoseon libri XV Graece versi 219–220. (Ov. Met. XV, 165: *omnia mutantur, nihil interit*).

² Korábban a II. kongresszust tartották Belgrádban (1927. április 11–16.), melyet érdemben az első nemzetközi bizantinológiai kongresszusként ismernek el, ugyanis első alkalommal Bukarestben (1924) a központi hatalmak utódállamai – így hazánk és a bizantinológia szülőhazájának jogutódja, a Weimari Köztársaság – nem vehettek részt a konferencián. Belgrádban már Moravcsik Gyula, Darkó Jenő, Czebe Gyula és Kovács Andor is ott volt. A megnyitóünnepségen a Magyar Tudományos Akadémia képviselőjében Darkó Jenő köszöntötte a kongresszust, akit az alakuló ülésen a nyolc külföldi elnök egyikének is megválasztottak. Darkó a kongresszuson megalakult bizánci oklevelek kiadási bizottságának is tagja lett, s beválasztották (A. Heisenberg, P. Kretschmer, Ph. Kukules és H. Pernot mellett) a P. Kretschmer által kezdeményezett bizánci görögség szótárának bizottságába. (A szótár elkészítése még számos kongresszuson napirendre került, mígnem Erich Trapp kezdeményezésére 1974-ben indult meg a tényleges munka, melynek eredményeképpen 2016-ban a *Lexikon zur byzantinischen Gräzität* utolsó, 8. fasciculusa is nyomdába került.)

Az első belgrádi kongresszusról a Magyar Távirati Iroda is tudósított: MTI 1927. április 11., 16. kiadás: https://library.hungaricana.hu/hu/view/NapiHirek_1927_04/?pg=289&layout=s; 1927. április 16., 25. kiadás: https://library.hungaricana.hu/hu/view/NapiHirek_1927_04/?pg=392&layout=s. Bővebben: *Moravcsik Gy.: A II. nemzetközi bizantinológiai kongresszus. (Belgrád, 1927. április 11–16.)* EPhK 51 (1927) 146 skk.; *Darkó J.: Jelentés a Belgrádban tartott II. nemzetközi bizantinológiai kongresszusról.* Akadémiai Értesítő 38 (1927) 179 skk.

gatásra is számíthattak.³ A Belgrádi Egyetem Rektori Hivatalának nagyelőadójában a rendezvény fővédnöke, a Szerb Köztársaság elnöke nyitotta meg a konferenciát.⁴ Az ünnepségen 49 nemzet zászlaja jelezte a résztvevők hovatartozását.

A megnyitó után rögtön kezdetét vette a szakmai munka, és hétfőtől szombatig körülbelül ezer előadást hallgathattak meg az érdeklődők. A plenáris előadások teljes (jegyzetelt) változatát külön kötetben kaphatták kézhez a regisztrált résztvevők, így az előadók csak 15-15 percben foglalták össze mondanivalójukat, amit fél óra vita követett. A többi előadás tartalmáról az előre leadott és a konferencia honlapján olvasható összefoglalók alapján tájékozódhattak az érdeklődők.⁵

A szervezők a korábbi konferenciákon tapasztaltakhoz képest az előadások csoportosításában is több újítást vezettek be. Kerekasztalra több mint 150 témajavaslat érkezett, melyek megvalósítása kivitelezhetetlennek tűnt, ezért úgy döntöttek, hogy némelyik témakör új kategóriában, az ún. tematikus szekciók között kaphat helyet. A magyar kutatók közül az Eötvös Collegium Byzantium Központjának ajánlották fel a lehetőséget, hogy az ott működő OTKA NN kutatócsoport (*Klasszikus ókor, Bizánc és humanizmus. Kritikai forráskiadás magyarázatokkal*) eredményeit önálló ülészakon bemutathassa.⁶ A kerekasztalok között szintén helyet kapott egy magyar szervezésű szekció, ahol a magyar kutatók mellett több neves külföldi bizantinológus működött közre.⁷ További magyar résztvevők: Németh András (jelenleg a Biblioteca Apostolica Vaticana kéziratárának görög custosa) egy olasz szervezésű kerekasztal keretében adott elő,⁸ Bara Péter Tamás pedig egy francia–román vezetésű kerekasztalban vett részt.⁹ Kiss Etele és Kriza

³ A konferencia hivatalos szervezői a Szerb Bizantinológiai Társaság és az Association Internationale des Études Byzantines együttműködésben a Szerb Tudományos Akadémiával, annak Bizantinológiai Intézetével, illetve a Belgrádi Egyetem Jogi és Filológiai Fakultásával. A rendezőbizottság elnöke Ljubomir Maksimović, a szervezőbizottság tagjai: Srđan Pirivatrić (társelnök), Dejan Dželebdžić, Vujadin Ivanišević, Bojana Krsmanović, Smilja Marjanović-Dušanić, Ljubomir Milanović, Danica Popović, Dragan Vojvodić, Bojana Pavlović, Miloš Cvetković és Tamara Matović.

⁴ Az ünnepélyes megnyitó a világhálón is látható: <https://www.youtube.com/watch?v=ANxfgk8-vao> (megtekintve: 2017.04.04.)

⁵ <http://byz2016.rs/program-2/?lang=en>

⁶ A szekció címe Byzantium and the West; előadók: Mayer Gyula (*Der Plutarch des Janus Panninius*), Farkas Zoltán (*Changing Tradition: On Psellos' Didactic Poem on Medicine*), Horváth László (*Der alte Ritter*), Mészáros Tamás (*On the Life of Chalkokondyles*), Egedi-Kovács Emese (*Analyse manuscritologique complexe du codex d'Ivion N°. 463*), Solti E. Dóra (*Das Byzanzbild der modernen ungarischen Literatur*), Juhász Erika (*Excerpte aus dem Chronicon Paschale*), Adorjáni Mária (*Les deux fragments exégétiques du Suppl. Gr. 182 de la Bibliothèque Nationale de Vienne*), Kovács István (*Un livre destiné à l'enseignement?*); szekcióelnökök: Georgia Xanthaki-Karamanou, Juhász Erika.

⁷ Byzantine World Chronicle as Open Text; előadók: Elizabeth Jeffreys, Juan Signes Codoñer, Sergei Mariev, Mészáros Tamás (*Studying Byzantine Chronicles: Some Preliminary Remarks*), Christian Gastgeber, Juhász Erika (*An Intriguing Passage in Chronicon Paschale*), Tóth Iván (*Plutarch's Vita Alexandri as Open Text in Zonaras' Epitome Historiarum*), szekcióelnökök: Farkas Zoltán, Horváth László.

⁸ The Translations of Latin Texts into Greek and of Greek Texts into Latin as an Expression of the Cultural Exchange between East and West (13th–15th Centuries); szekcióelnök: Roberto Fusco. Az előadás címe: *Boethius' De consolatione philosophiae in Planudes' Greek Translation at the Vatican Library*.

⁹ Les frontières et les limites du Patriarcat de Constantinople; elnökök: Marie-Hélène Blanchet, Dan Ioan Mureșan. Az előadás címe: *Exiled Prelates in Italy and in Jerusalem*.

Ágnes művészettörténeti,¹⁰ Rózsa Márton pedig pecsétani tematikus szekcióban tartott előadást,¹¹ Vargha Mária és Kraft András a Central European University képviselőként szerepelt egy-egy tematikus szekcióban.¹²

Szintén újdonságnak számított, hogy a bizantinológiai intézeteknek és kutatóközpontoknak – a konferenciákon egyre népszerűbbnek számító poszter műfaj mellett – külön szekciókban biztosítottak lehetőséget a bemutatkozásra. E kezdeményezésnek köszönhetően az ELTE Eötvös Collegiumában működő Byzantium Központ mindkét fórumon megjelenhetett.¹³

Sajnálattal tapasztaltuk, hogy Karl Krumbacher anyanyelve az öt évvel ezelőtti kongresszushoz képest még inkább háttérbe szorult; mindössze 23 előadás hangzott el német nyelven (s köztük csak három előadónak volt német az anyanyelve). Néhány előadást hallhattunk szerb, újkörög és olasz nyelven is. A francia még viszonylag népszerű nyelvnak számít, de az előadók döntő többsége angol nyelven beszélt.

Az előadások a Belgrádi Egyetem Jogi és Filológiai Karán és a Szerb Tudományos Akadémián zajlottak, de számos kísérőrendezvényt kínáltak még az óvárosban, a konferencia közvetlen közelében. Az ortodox zenei koncert és a középkori szerb kolostorokról szóló esti filmvetítések mellett több kiállítást kínáltak a szervezők: a látogatók számos XII–XVII. századi kéziratba nyerhettek betekintést; tanulmányozhatták a modern szerb építészetben és művészetben kimutatható bizánci hatást; megcsodálhatták a peći *patriarchatus* területének ikonfestését vagy Ljubica hercegnő palotájában az Athos-hegyről készült metszeteket.

Az egyetem aulájában fotókkal gazdagon illusztrált transzparenszek idézték meg a korábban Jugoszláviában szervezett két konferenciát: a már említett belgrádi és az Ohridban rendezett XII. nemzetközi bizantinológiai kongresszust.¹⁴

¹⁰ Kiss Etele: *Les débuts de la peinture monumentale en Hongrie: Constantinople – Kiev – Visegrád*. Az ülészak címe: Byzantine Artistic Tradition and the Western World; elnökök: Günter Paulus Schiemenz, Dubravka Preradović. Kriza Ágnes: *The Life-Giving Body of Christ: The Leaven Debate and Byzantine Sanctuary Decoration*. Az ülészak címe: Studies in Byzantine Iconography – Part 2; elnökök: Mirjana Gligorijević Maksimović, Piotr Ł. Grotowski.

¹¹ Az előadás címe: *The Imperial Kin: The Seal of Theodore Doukas Palaiologos and Its Symbolism*. Az ülészak címe: Sigillography; elnökök Christos Stavrakos, Archibald Dunn.

¹² Kraft András Dimitris Minasidisszel közösen a már említett ikonográfiai szekcióban adott elő (*An Imperial Komnenian Depiction of the Last Judgment*), Vargha Mária pedig (*Traces of Byzantine Fashion in Hungary in the High Middle Ages*) a Fashion in Transition: From Byzantium to the Byzantine Commonwealth című ülészakon; elnökök: Aleksandr Musin, Marcin Wołoszyn, Perica Špehar.

¹³ A szóbeli prezentációt Horváth László, az Eötvös Collegium igazgatója és Farkas Zoltán bizantinológus tartotta. A posztert a Szerb Tudományos Akadémia nagyelőadója mellett függesztették ki.

¹⁴ Ohrid, 1961. szeptember 10–16. Az eseményről Györfly György készített beszámolót (*Györfly Gy.: A XII. nemzetközi bizantinológiai kongresszus*. Az MTA Filozófiai És Történettudományok Osztályának Közleményei 12 [1962] 135 skk.), aki az MTA II. osztályának képviselőként vett részt a kongresszuson. A beszámolóból megtudhatjuk, hogy az MTA I. osztálya Kopp Évát delegálta. Természetesen Moravcsik Gyula is részt vett a konferencián, akit az Association Internationale des Études Byzantines tiszteletbeli alelnökké is választott.

A hagyományoknak megfelelően könyvszemlét is rendeztek a bizánci tárgyú művek kiadóinak, melyen az Eötvös Collegium kiadványai, az *Antiquitas – Byzantium – Renascentia* könyvsorozat darabjai külön standon szerepeltek.

A konferencia jelentőségét és rangját mutatja, hogy az esemény tiszteletére postabélyeget jelentettek meg, melyet az *Association Internationale des Études Byzantines* közgyűlésén mutattak be augusztus 26-án.

A közgyűlésen az aktuális kérdések megvitatása mellett a küldöttek megszavazták az Argentin és a Macedón Bizantinológiai Társaság tagfelvételét a nemzetközi szövetségbe. Az AIEB keretein belül működő szakmai bizottságok sora is bővült: újjáalakult a Bizánci Művészettörténeti Bizottság. A küldöttgyűlés legfontosabb feladata az AIEB tisztségviselőinek megválasztása és a következő kongresszus színhelyének kijelölése volt. A szavazás eredményeképpen Johannes Kodert John Haldon váltotta az elnöki tisztségben.¹⁵ John Haldon alelnöknek Juan Signes Codoñert javasolta, akit a nemzeti társaságok képviselői elfogadtak. A szövetség titkára további öt évre Athanasios Markopoulos maradt, helyettese Taxiarchis Koliass lett. Michel Kaplan kincstárnoki megbízatása lejárt, a helyére Béatrice Caseau lépett. A kincstárnok helyettesének Vincent Déroche-t szavazták meg. Az egyes tisztségekre minden esetben egyetlen pályázat érkezett, a szavazók döntő többséggel bizalmat szavaztak a jelölteknek.

A 2021-ben megrendezésre kerülő következő nemzetközi kongresszus színhelyéről azonban parázs vita zajlott, s a három pályázatról végül kétlépcsős (titkos) szavazással döntött a közgyűlés: Nicosia, München és Isztambul versengéséből utóbbi, Konstantinápoly került ki győztesen.

¹⁵ Öt éve Samokovban a küldöttek Judith Herrint választották meg elnöknek, de ő a szófiai kongresszus után lemondott tisztségéről. 2012 februárjában Párizsba rendkívüli küldöttgyűlést hívtak össze, ahol (Michel Kaplan ellenében) Johannes Koder szerezte meg a szavazatok többségét.

HORVÁTH LÁSZLÓ

BESZÁMOLÓ A BYZANZ UND DAS ABENDLAND V. NEMZETKÖZI KONFERENCIÁRÓL (ELTE Eötvös József Collegium – 2016. november 21–24.)

Az ELTE Eötvös József Collegiumban működő kutatócsoport, amelynek kereteit a *Klasszikus ókor, Bizánc és a humanizmus. Kritikai szövegkiadás magyarázatokkal* című nagy nemzetközi OTKA-pályázat (NN 104456) és a kutatóegyetemi, valamint bölcsészettudományi (ELTE BTK) támogatással létrejött EC Byzantium Központ biztosítja, 2016. november 21. és 24. között közel kilencven előadó részvételével immár ötödik alkalommal rendezte meg a *Byzanz und das Abendland / Byzance et l'Occident* konferenciát. A *Gallica, Italica, Germanica, Graeca-Byzantina* és *Graeca* ülészakok rövid leírását a konferencia részegységeinek szervezői állították össze: Egedi-Kovács Emese, Ludmann Ágnes, Sára Balázs, Juhász Erika és Solti Dóra. Az összegzések után a konferenciára megjelentetett és bemutatott kötetek bibliográfiai adatait (és elektronikus elérhetőségét), néhány további kimutatást (adatok), majd a résztvevők nevét közöljük.

A konferenciát Éric Fournier (Franciaország) és Dimtris Letsios (Görögország) nagykövetek nyitották meg. A konferenciát köszöntötte Haupt Erik Edgár, Magyarország athéni nagykövete, és Borhy László, az ELTE Bölcsészettudományi Karának dékánja is.

Gallica

A négynapos konferencia kezdetét két bizantinológiai témájú plenáris előadás jelentette (Dimitrios Letsios: *The Emperor Heraclius and the Prophet Mohamed – Political Relations and Propaganda during the Early Islamic Conquests*; Georgia Xanthaki-Karamanou: *The Reception of Thucydides in Kritobulos: Pericles and Constantine Palaeologus as Models of Leadership*). A nyitóelőadásokat követően a *Gallica/Graeca* ülészakok első egységében kézirati hagyományról, Bizánc és a Nyugat között vándorló könyvekről, többnyelvű kéziratokról és irodalmi motívumcserékről esett szó. A rangos nemzetközi intézményekből érkező, különféle diszciplínákat képviselő kutatók előadásait követően élénk eszmecsere következett. Az interdiszciplináris megközelítés különösképp a középkori kéziratok átfogó elemzésében eredményes, mert vizsgálatuk több tudományterületet érint (filológia, kodikológia, paleográfia, ikonográfia, irodalom, történelem, művészettörténet stb.). A frankofón ülészakok második egységében a történeti és nyelvészeti kapcsolódások kerültek előtérbe, végül udvari irodalom témájú előadások zárták a konferencia *Gallica* részét. (Előadások: Benoît Grévin: *La correspondance en latin entre Byzance et l'Occident (XIIIe siècle)*. *Vieilles questions et nouvelles pistes*; Filippo Ronconi: *Livres et textes entre Syrie-Palestine, Egypte et Italie*; Egedi-Kovács Emese: *Le cod. Athon. Iviron 463 fut-il conçu dès ses origines pour être bilingue?*; Romina Luzi: *Le voyage du poisson et de l'oiseau dans la Méditerranée*; Andrea Ghidoni: *Traits archaïques des littératures médiévales : remarques sur la poétique byzantine dans l'œuvre de Sergei S. Averintsev*; Paul-Victor Desarbres: *Chalcondyle, de Byzance à la France de 1577 : l'adaptation de Blaise de Vigenère*; Csernus Sándor: *Ambitions politiques, propagande et les références à la menace turque à l'époque des croisades tardives : Sigismond et les ducs de Bourgogne*; Slíz Mariann: *The Influence of Dynastic Personal Name Stocks on Name Giving in the 11–14th-Century Hungary*; Kiss Sándor: *Linguistique du texte et genre littéraire : chronique latine et chanson de geste*; Szász Géza: *Naissance d'une mode : la route de Hongrie dans les Voyages à Constantinople*; Bánki Éva: *A kulturális idegenség témája a nyugat-európai lovagregényekben*; Majorossy Imre: *„Passa aven la mesura”. Bezugspunkte der wahren Lehre in zwei geistlichen Texten des Hochmittelalters*; Szabics Imre: *Egy magyar királylány Franciaországban és egy francia hercegnő*

Magyarországon; Németh Linda: *Az ember-állat metamorfózis jelenségeinek tipológiai vizsgálata az ófrancia nyelvű irodalmi álmjelenetekben.*)

A konferencia első napjának zárásaképpen a Budapesti Francia Intézetben három kötet bemutatójára került sor: G. Xanthaki-Karamanou (ed.): *The Reception of Antiquity in Byzantium, with Emphasis on the Palaeologan Era*; Emese Egedi-Kovács (éd.): *Byzance et l'Occident III. : Écrits et manuscrits*, illetve Adenet le Roi: *Nagylábú Berta & Parise hercegnő története – XIII. századi francia kalandénekek*. A kiadványokat Georgia Xanthaki-Karamanou, Paul-Victor Desarbres, Palágyi Tivadar és Egedi-Kovács Emese mutatták be.

Italica

A hagyományosan *Fonti ed interpretazioni* című ülészaknak a konferenciasorozat történetében először a Budapesti Olasz Kultúrintézet Fellini-terme adott otthont. Az olasz délutánt Gian Luca Borghese, az Intézet megbízott igazgatója, és Ludmann Ágnes, az Eötvös Collegium Olasz műhelyének vezetője nyitotta meg. A köszöntők után Gian Luca Borghese *Latinoi kai Italoï: l'evoluzione della percezione degli Occidentali a Bisanzio e le sue conseguenze linguistiche dall' VIII al XIII secolo* című előadása hangzott el elsőként. Az előadó azt elemezte, hogy a bizánci forrásokban a megnevezésekre használt mellénevek alapján miként változott a nyugati, főként itáliai népek megítélése, az egyes sztereotípiák. Renzo Tosi, a Bolognai Egyetem professzora *Osservazioni sull'essgesi dei classici greci, dall'antichità a Bisanzio al Rinascimento italiano* című előadásában különböző, a mai olasz nyelv szerves részét képező közmondások görög eredetét és későbbi fejlődését vizsgálta a klasszikus szövegekben. Az ülészak zárásaként a Bolognai Egyetem Kulturális Örökség Tanszékéről Chiara Faraggiana professzor *Scienza e musica greca nella biblioteca di un dotto bolognese del Cinquecento, Ercole Bottrigari (1531–1612)* címmel tartott előadást. A cinquecentóban élt humanista zene-tudós, matematikus Ercole Bottrigari eddig méltatlanul homályban maradt kódexmásoló, zenetörténeti tevékenységét ismertette.

Germanica

A Bizánc-konferencia harmadik napjának két párhuzamos előadássorozatát (*Graeca*, illetve *Germanica*) – immár hagyományosan – az Osztrák Kulturális Fórum igazgató asszonya, Susanne Bachfischer nyitotta meg. Hermann Harrauer, a bécsi Papyrussammlung nyugalmazott igazgatója plenáris előadását a *Quelle und Deutung IV* című germanisztikai paleográfiai-kodikológiai-filológiai ülészak négy ülésre elosztott, összesen nyolc 25 perces referátuma követte. Sós Gabriella, az ELTE germanisztika mesterszakos hallgatója *Apokryphe Gebete und Gebethandschriften von Ungarndeutschen aus dem 19. Jahrhundert* című előadásában a magyarországi németiség családokban továbbörökített, saját gyűjtésű házi (népi, laikus) imáinak szövegeivel ismertette meg a hallgatóságot. Silvia Hufnagel, az ÖAW kéziratosztályának izlandista kutatója tavalyi előadásának vezérfonalát követve számolt be újabb kutatási eredményeiről: vizsgálódásai fő témája az izlandi (sok esetben már nyomtatott művek másolása révén keletkezett) kéziratok könyvek és kódexek igen változatos összképet mutató címloldalai – ezúttal a zoltár- és saga-szöveghagyomány tükrében (*Zwischenbericht „Alt und neu“: Psalmen- und Sagahandschriften*). Tavalyi „kettős” előadásuk koncepciója szellemében a Maria Stieglecker és Katrin Janz-Wenig alkotta kutatópáros közös főcímmel tartott előadásaikban („*Zu deuschs ze machen zu merer andacht der jweftern...*” *Der Klosterneuburger Kodex 845*) a klosterneuburgi apátsági könyvtár egyik XV. századi kódexét vizsgálták egyfelől kodikológiai-filigranológiai (*Eine kodikologische Annäherung*), majd pedig paleográfiai-filológiai (*Eine inhaltliche Annäherung*) szempontok alapján. Radek Tünde irodalomtörténész egy szöveghagyományozását tekintve – hazai és nemzetközi vonatkozásban is – jelentős művet kutató projektjének újabb eredményeiről számolt be Johannes de Utino „Világkrónikája” (*Compilatio nova super tota Biblia*) másolatainak, valamint egyes, a szerző követői által helyenként részben kommentált szövegváltozatok kapcsán (*Die deutschsprachigen Handschriften der Weltchronik von Johannes de Utino und seiner Fortsetzer im Spiegel der zusätzlichen Einträge*). Christine Glaßner, az ÖAW középkori könyv- és kéziratosztályának

vezetője *Stephanus Lang, Kirchmeister zu St. Stephan und Kompilator eines lateinisch-deutschen Memento mori* című előadásában a „rejtélyes”, egyetlen művel kapcsolatban jegyzett, de egyéb forrásokból csak egyszerű XIV–XV. századi polgárként ismert *Memento mori*-szerző személyének azonosítására tett kísérletet. Muka Viktória (*Zur Überlieferungsgeschichte von Jacob Bohrs „Der geistliche Glückshafen” in den Handschriften auf dem Heideboden*) az 1800-as években keletkezett ún. „Mosonszentjánosi kódex” további két kéziratára bukkant a Pannonhalmi Főapátság könyvtárában, melyeket a facsimile-kiadásban, illetve átiratban is megjelent kódex szövegével, valamint a szövegeknek bizonyíthatóan forrásul szolgáló XVIII. századi nyomtatvánnyal hasonlított össze mind külső jegyek, mind pedig tartalmi-nyelvi szempontok alapján. Az ülésszakot Irina von Morzse referátuma (*Ein Meißner Rechtsbuch aus Mähren*) zárta, melyben az Osztrák Nemzeti Könyvtár 14869. számú illusztrált kódexét művészettörténeti szempontból igyekezett elhelyezni a közép-európai kódexillusztrátor-iskolák igencsak sokszínű palettáján.

Az ülésszakot a konferencia estéjén az Osztrák Kulturális Fórum Andrassy úti rezidenciáján megrendezett, Susanne Bachfischer igazgató asszony által megnyitott könyvbemutató zárta. A tavalyi *Germanica* szekció előadásából összeállított, összesen nyolc előadás kéziratot anyagát felölelő, német nyelvű *Quelle und Deutung III* konferenciakötetet minden cikkre érdemben kitérő, részletes kötetbemutató előadásában Vizkelety András professzor, a magyar, német és latin nyelvű kéziratok kutatásának egyik legnagyobb hazai szak tekintélye méltatta (*Quelle und Deutung III. Beiträge der Tagung Quelle und Deutung III am 25. November 2015*. Hg. Sára Balázs).

A 2015-ös *Quelle*-ülésszak záró referátumában az EC Germanisztika műhelye *Opusculum tripartitum*-kutatócsoportjának négy tagja által vázolt germanisztikai kutatási projekt – a műhelyben mintegy három éve folyó, Johannes Gerson *Opusculum tripartitum* című művének XV. századi német nyelvű fordítását tartalmazó összesen kilenc, osztrák kéziratárakban őrzött kézirat kritikai szövegkiadását célzó vállalkozás – első kézzelfogható eredménye az az összesen négy szöveget (a franciából fordított latin „eredeti” mellett a Stiftsbibliothek Melk Cod. 235, Stiftsbibliothek Melk Cod. 570 és az Innsbruck Servitenkloster Cod. I b 3 jelzetű kéziratok átirat szövegeit) tartalmazó szinoptikus szövegkiadás, amelyet mintegy negyven oldalas kísérőtanulmány zár (szerzők és a kötet összeállításában közreműködők: az EC Germanisztika műhelyének vezetője, Sára Balázs, illetve a műhely négy tagja: Muka Viktória, Somogyi Dániel, Vitályos Réka és Wilhelm Anna). A kötetet Christine Glaßner és Sára Balázs mutatták be (*Drei deutschsprachige Handschriften des Opusculum tripartitum des Johannes Gerson. Synoptische Ausgabe der Fassungen in den Codices StB Melk, Cod. 235, StB Melk, Cod. 570 und Innsbruck, ULB Tirol, Cod. Serv. I b 3*. Hg. Sára Balázs).

A 2016. évi Germanica-ülésszak nyolc előadásának tanulmányváltozatát önálló kötetben 2017 novemberére tervezzük megjelentetni.

Graeca-Byzantina

A „görög” tematikus szekciókban az Eötvös Collegiumban működő Byzantium Központhoz kötődő kutatások, s az azokhoz fűződő nemzetközi együttműködések jelentek meg. Kedden a *Gallica* szekciókkal párhuzamosan Peter Schreiner, a Kölni Egyetem professor emeritusának plenáris előadásával (*Byzanz und die Arpaden. Ungarn als Brücke zwischen Ost und West in europäischen Mittelalter*) folytatódtak a bizantinológiai témájú előadások. A Byzantium Központ vezetője, Horváth László az Artúr-legendakör görög recepciójáról beszélt, majd az Osztrák Tudományos Akadémiával együttműködve egy VII. századi bizánci világrónika, a *Chronicon Paschale* kutatása köré szerveződő projektek bemutatása következett. Nagy örömmünkre szolgált, hogy korábbi előadóink (Christian Gastgeber, ÖAW; Juhász Erika, EC, ÖAW) mellett a töredékes késő antik történetírók kiadását célzó nagy düsseldorfi vállalkozás (Kleine und fragmentarische Historiker der Spätantike) képviselőjében Jan-Markus Kötter is részt vett a konferencián. Floris Bernard (CEU) a bizánci tankölteményeknek az oktatásban betöltött szerepét vizsgálta, Mayer Gyula pedig (MTA–ELTE–PPKE Ókortudományi Kutatócsoport) Antonio Costanzi da Fano epigrammafördítői tevékenységével foglalkozott előadásában. Vratislav Zervan (ÖAW) a VI. századi Iunillus Africanus művét (*Instituta regularia divinae le-*

gis) választotta előadása tárgyául. Ebédidőben Görögország magyarországi nagykövetsége látta vendégül a konferencia résztvevőit.

A délutáni ülészakon Aslihan Akişik (Isztambul) azt vizsgálta, hogy Konstantinápoly bukásakor hogyan kereste útját Nyugaton a bizánci értelmiség. Farkas Zoltán (PPKE, EC Byzantium Központ) a bizánci polihisztor, Michaél Psellos orvosi tárgyú tankölteményének terminusait elemezte, Mészáros Tamás (EC Byzantium Központ) pedig Antónios Kalosynas Laonikos Chalkokondylésről írt életrajzában szövegkritikai kérdéseiről beszélt. Tóth Anna (Budapest) a Keresztelő Szent János ünnepéhez kötődő ritusok nyomait vizsgálta a bizánci forrásokban. A keddi napot Baán István plenáris előadása zárta (*Grégoire Palamas et sa doctrine : un débat philosophique et théologique à Byzance et en Occident*).

A szerdai nap nyitányaként az Osztrák Kulturális Fórum igazgatónöje, Susanne Bachfischer mondott köszöntő beszédet, aki évek óta támogatja rendezvényünket. A megnyitót követően – az együttműködés szép jelképeként – a *Germanica* és *Graeca* szekciók közös plenáris előadással kezdődtek: Hermann Harrauer professzor, az Osztrák Nemzeti Könyvtár Papirusgyűjteményének nyugalmazott igazgatója a rendőrségi ügyekről tanúszkodó dokumentáris papiruszokról tartott érdekfeszítő beszámolót. Bojana Pavlović (Szerb Tudományos Akadémia, Belgrád) két XIII. századi bizánci történetíró, Geórgios Akropolitész és Theodóros Skutariótész műveivel kapcsolatos megfigyeléseit osztotta meg a közönséggel, Mihailo Popović (ÖAW, Bécs) pedig a konstantinápolyi patriarchátus, az ohrdi érsekség és a középkori Magyar Királyság kapcsolataiba engedett bepillantást. Boris Stojkovski (Újvidék) Bertrandon de la Broquière Bizánccról és a szerbekről szóló XV. századi tudósításait idézte fel, Salvatore Costanza (Athén) pedig a bizánci mágia érdekes világába kalauzolta el a hallgatóságot. A délelőtti ülészakon Flora Manakidou (Δημοκρατίο Πανεπιστημίου Θράκης), Adorjáni Zsolt (PPKE), Buzási Gábor (ELTE) és Ekler Péter (OSZK) előadásaival zárult.

A szerdai nap folyamán tartotta évi rendes közgyűlését a Magyar Bizantinológiai Társaság, amelynek székhelye az Eötvös Collegium. A Társaság társszervezője volt a konferenciának.

Szerda délután a realitáé lett a főszerep: a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Régészeti Intézetének munkatársai (Takács Miklós, Merva Szabina) mellett Szenthe Gergely (Magyar Nemzeti Múzeum) és Celine Wawruschka (ÖAW, Bécs) helyezte tágabb összefüggésekbe a – sokszor megkérdőjelezhető – bizánci tárgyi emlékeket. Zárásképp két plenáris előadás hangzott el: Kiss Etele művészettörténész (Magyar Nemzeti Múzeum) a rejtélyes visegrádi freskóciklusról beszélt, Borhy László, az ELTE BTK dékánja, a Régészettudományi Intézet igazgatója pedig az erődépítéssel kapcsolatos kifejezéseket vizsgálta Ammianus Marcellinus művében.

Este az Osztrák Kulturális Fórum nagytermében – Susanne Bachfischer igazgató asszony szíves vendéglátásának köszönhetően – Mayer Gyula mutatta be a tavalyi konferencia előadásaiból készített kötetet: *Byzanz und das Abendland IV. Studia Byzantino-Occidentalia* (Antiquitas – Byzantium – Renascentia XXI.) ELTE Eötvös József Collegium, Budapest 2016. ISBN: 978-615-5371-68-4.

Csütörtökön két *Graeca*-ülésszakon az újjörög nyelvű kutatásoké volt a főszerep, majd a konferencia zárásaként hagyományosan a diákkonferencia következett. Az újvidéki PhD-hallgató (Nebojša Kartalija) mellett öt collegista (Pártay Kata, Keresztény Júlia, Kovács István, Kovács Dominika és Horváth Janka Júlia) számolt be legújabb kutatási eredményeiről.

November 21-én (a konferenciával párhuzamosan) Filippo Ronconi tartott szemináriumot *Bizánci könyvkultúra* címmel, szerdán pedig tömbösített szeminárium keretében Hermann Harrauer professzor vezettet be újabb érdeklődő hallgatókat a papirologia rejtelmeibe.

Graeca

Az újjörög tanulmányok területén a konferencia keretében két szemináriumi órával kezdődött a hét: Theodosios Pylarinos, a korfui Ión Egyetem professor emeritusa, a téma nemzetközi szinten is legelismerőbb szakértője a Hétszigeti Költőiskoláról tartott szemináriumot az ELTE BTK újjörög szakos hallgatói számára, míg Flora Manakidou, a trákiai Démokritosz Egyetem professzorának szemináriuma Theokritos költészetének újjörög recepciótörténetét mutatta be. Az Újjörög Tanulmányok napját Dimitrios Letsios bizantinológus

gus, Görögország nagykövete nyitotta meg, majd plenáris előadásában a görög nemzeti identitást formáló legfontosabb tényezőket tekintette át az ókortól napjainkig. A nyitóelőadást követő első ülészak ókori tárgyú előadásokkal kezdődött: Eleni Volonaki, (Peloponnészoszi Egyetem, Kalamata) az *éthos* fogalmának változásairól beszélt Sophoklés műveiben, Athanasios Efstathiou (Ión Egyetem, Korfu) előadása Minooid Mynasnak, a görög felvilágosodás jelentős alakjának kéziratos formában fennmaradt Aischinés-tanulmányait ismertette, míg Solti Dóra (ELTE BTK, EC Byzantium Központ) a nyomtatott Aischinés-kiadások kéziratos margináliáiról tartott előadást, és a korábban Marc-Antoine Muret birtokolta, margináliákkal ellátott *aldinával* való összefüggéseket elemezte. A második ülészakon öt bizánci és újjörög témájú előadás hangzott el: Delbó Katalin (ELTE BTK, EC Byzantium Központ) Kallidémós beszédét elemezte a *Drosilla és Chariklés* című bizánci regényben, Dimitrios Vachaviolos (Athéni Egyetem) a XV. század közepének egyházpolitikáját ismertette a peloponnésosi Mistra városában, Konstantinos Nakos (ELTE BTK, EC Byzantium Központ) Bizánc szerepéről beszélt Kazantzakis drámáiban, Lina Basoukou (ELTE BTK, EC Byzantium Központ) Kazantzakis *Jelentés Grecónak* című regényének drámapedagógiai vonatkozásait mutatta be, míg Theodosios Pylarinos (Ión Egyetem, Korfu) különösen érdekes, magyar vonatkozású témával érkezett: a budapesti emigrációban élő Dimitrisz Hadzisz és a svédországi Lundban élő Antonis Mystakidis még publikálatlan levelezéséből mutatott be néhány fontos részletet. A görög előadásokat Szidiropulosz Archimédésznek, a Magyarországi Görögök Kutatóintézetének igazgató elnökének tisztelegése zárta, amelyben a magyarországi görögöknek az 1956-os forradalomban játszott szerepét és annak athéni visszhangjait elemezte. Végül Konstantinos Nakos mutatta be a *Studia Hellenica* című kötetet, amely a 2015. évi *Byzanz und das Abendland* konferencia görög nyelvű előadásából készült tanulmányokat tartalmazza.

A konferenciára megjelentetett és bemutatott kötetek

ANTIQUITAS – BYZANTIUM – RENASCENTIA, sorozatszerkesztők: Farkas Zoltán – Horváth László – Mészáros Tamás (ISSN: 2064-2369)

(a sorozat kötetei letölthetők: <http://byzantium.eotvos.elte.hu/kiadvanyok/on-line/>)

XX: Balázs Sára (Hg.): *Drei deutschsprachige Handschriften des Opusculum tripartitum des Johannes Gerson. Synoptische Ausgabe der Fassungen in den Codices StB Melk, Cod. 235, StB Melk, Cod. 570 und Innsbruck, ULB Tirol, Cod. Serv. I b 3*. EC-Beiträge zur Erforschung deutschsprachiger Handschriften des Mittelalters und der Frühen Neuzeit, Bd. II.1. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2016. 331 p.

XXI: Erika Juhász (Hg.): *Byzanz und das Abendland IV. Studia Byzantino-Occidentalia*. Bibliotheca Byzantina 4. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2016. 271 p.

XXII: Emese Egedi-Kovács (éd.): *Byzance et l'Occident III. Écrits et manuscrits*. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest 2016. 333 p.

XXIII: Ágnes Ludmann (ed.): *Italia Nostra. Studi filologici italo-ungheresi*. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest 2016. 275 p.

XXIV: Balázs Sára (Hg.): *Quelle und Deutung III. Beiträge der Tagung Quelle und Deutung III am 25. November 2015*. EC-Beiträge zur Erforschung deutschsprachiger Handschriften des Mittelalters und der Frühen Neuzeit, Bd. I.III. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest 2016. 202 p.

XXV: Dóra E. Solti (ed.): *Studia Hellenica*. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest 2016. 132 p.

valamint

Adenet le Roi: *Nagylábu Berta, „Magyar királylány” & Parise hercegnő története. XIII. századi francia kalandénekek*. Fordította, bevezetővel és jegyzetekkel ellátta: Szabics Imre. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest 2016. (ISBN 978-615-5371-64-6) 181 p.

(http://honlap.eotvos.elte.hu/wp-content/uploads/2016/02/Nagylabu_Berta.pdf)

Adatok

Előadók (összesen 10 országot képviselve): belga: 1 fő; francia: 6 fő; görög: 7 fő; német: 3 fő; olasz: 4 fő; osztrák: 10 fő; szerb: 3 fő; szlovák: 1 fő; török: 1 fő; magyar: 48 fő. Összesen: 84 fő. [Külföldi: 36 fő; magyar: 48 fő]. Ebből: PhD- és MA-hallgató, fiatal kutató: 11 fő [3 külföldi; 8 magyar].

Magyarországi külföldi képviseletek: francia, görög és német nagykövet; francia, olasz kultúrintézetek, valamint az Osztrák Kulturális Fórum igazgatója.

Támogatók: OTKA NN 104456; Österreichisches Kulturforum Budapest; FWF Wissenschaftsfonds; Institut Français de Budapest; Istituto Italiano di Cultura Budapest; Görög Köztársaság Magyarországi Nagykövetsége; ELTE BTK Hallgatói Önkormányzat; Eötvös Loránd Tudományegyetem, ELTE Eötvös József Collegium; International Courtly Literature Society, Hungarian Branch; Magyar Bizantinológiai Társaság.

Résztvevők

Adorjáni Zsolt – PPKE BTK Klasszika Filológia Tanszék; Aslıhan Akişik – İşik University Istanbul, Human and Social Sciences Department; Baán István – Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola; Susanne Bachfischer – Österreichisches Kulturforum igazgató; Bálint Csanád – MTA BTK Régészeti Intézet; Bánki Éva – ELTE BTK Portugál Nyelvi és Irodalmi Tanszék / KRE BTK Világirodalmi Tanszék; Lina Basoukou – ELTE-BTK Görög Tanszék / Eötvös Collegium Byzantium Központ; Heinz-Peter Behr – Botschafter der Bundesrepublik Deutschland in Ungarn; Floris Bernard – Central European University, Medieval Studies; Beszkid Judit – Eötvös Collegium, Irodalom- és kultúratudomány MA; Gian Luca Borghese – Addetto Culturale dell'Istituto Italiano di Cultura di Budapest; Borhy László – ELTE BTK dékán; Buzási Gábor – ELTE BTK Vallástudományi Központ / Assziriológiai és Hebraisztikai Tanszék; Salvatore Costanza – University of Palermo, Department Culture e Società; Csernus Sándor – SZTE BTK Középkori Egyetemes Történeti Tanszék; Csiky Gergely – MTA BTK Régészeti Intézet; Delbó L. Katalin – Eötvös Collegium, Klasszika-filológia PhD-hallgató; Paul-Victor Desarbres – Université Paris-Ouest Nanterre, PhD-hallgató; Athanasios Efstathiou – Ionian University, Corfu, History Department; Egedi-Kovács Emese – EC Byzantium Központ; Ekler Péter – Országos Széchényi Könyvtár, Régi Nyomtatványok Tára; Chiara Faraggiana – Università di Bologna, Dipartimento di Beni Culturali, Civiltà Bizantina; Farkas Zoltán – PPKE BTK Medievisztika Tanszék; Éric Fournier – Ambassadeur de France en Hongrie; Christian Gastgeber – Österreichische Akademie der Wissenschaften, Abteilung Byzanzforschung; Andrea Ghidoni – Université de Namur, Faculté de Philosophie et Lettre; Christine Glassner – Österreichische Akademie der Wissenschaften, Abteilung Schrift- und Buchwesen des Mittelalters; Benoît Grévin – French National Centre for Scientific Research; Hermann Harrauer – ÖNB Wiener Papyrussammlung; Haupt Erik Edgár – Ambassadeur de Hongrie en Grèce et à Chypre; Horváth Janka Júlia – Eötvös Collegium, Klasszika-filológia BA; Horváth Krisztina – ELTE BTK, oktatási és tanulmányi ügyek dékánhelyettese; Horváth László – ELTE-BTK Görög Tanszék / Eötvös Collegium igazgató / Byzantium Központ témavezető; Silvia Hufnagel – Österreichische Akademie der Wissenschaften, Abteilung Schrift- und Buchwesen des Mittelalters; Katrin Janz-Wenig – Österreichische Akademie der Wissenschaften, Abteilung Schrift- und Buchwesen des Mittelalters; Juhász Erika – Österreichische Akademie der Wissenschaften, Abteilung Byzanzforschung; EC Byzantium Központ; Nebojša Kartalija – Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, PhD-hallgató; Keresztény Júlia – Eötvös Collegium, Reneszánsz MA; Kiss Etele – Magyar Nemzeti Múzeum, Régészeti Tár; Kiss Sándor – DE BTK Francia Tanszék / ELTE BTK Olasz Nyelvi és Irodalmi Tanszék; Kovács Dominika – Eötvös Collegium, magyar–latin osztatlan tanári; Kovács István – Eötvös Collegium / SZTE Történelemtudományi Doktori Iskola, Antikvitás Doktori Program, PhD-hallgató; Jan-Markus Kötter – Heinrich Heine Universität Düsseldorf, Lehrstuhl für Alte Geschichte; Dimitrios Letsios – Ambassadeur de Grèce en Hongrie; Ludmann Ágnes – EC Olasz Műhely; Romina Luzi – École des hautes études en scienc-

ces sociales Paris; Majorossy Imre – PPKE BTK Francia Tanszék; Flora Manakidou – Democritus University of Thrace, Department of Greek Literature; Mayer Gyula – MTA ELTE PPKE Ókortudományi Kutatócsoport; Merva Szabina – MTA BTK Régészeti Intézet; Mészáros Tamás – EC Bollók János Klasszika-Filológia Műhely / Byzantium Központ; Irina von Morzé – Österreichische Akademie der Wissenschaften, Abteilung Schrift- und Buchwesen des Mittelalters; Muka Viktória – Eötvös Collegium, germanisztika BA; Konstantinos Nakos – ELTE BTK Görög Tanszék; Németh Linda – PTE BTK Francia Tanszék; Palágyi Tivadar – ELTE BTK Francia Nyelvi és Irodalmi Tanszék; Pártay Kata – Eötvös Collegium, klasszika-filológia MA; Bojana Pavlović – Srpska akademija nauka i umetnosti Beograd; Popović, Mihailo – Österreichische Akademie der Wissenschaften, Institut für Byzanzforschung; Theodosios Pylarinos – Ionian University, Corfu, History Department; Radek Tünde – ELTE BTK Német Nyelvű Irodalmak Tanszéke; Filippo Ronconi – École des hautes études en sciences sociales Paris; Sára Balázs – EC Germanisztika Műhely; Peter Schreiner – Universität zu Köln; Michele Sità – PPKE BTK Olasz Tanszék; Slíz Mariann – ELTE BTK Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszék; Solti E. Dóra – ELTE BTK Görög Tanszék; Sós Gabriella – Eötvös Collegium, germanisztika, fordító és tolmács MA; Maria Stieglecker – Österreichische Akademie der Wissenschaften, Abteilung Schrift- und Buchwesen des Mittelalters; Boris Stojkovski – Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Odsek za istoriju; Szabics Imre – ELTE BTK Francia Nyelvi és Irodalmi Tanszék; Szász Géza – SZTE BTK Francia Tanszék; Szenthe Gergely – Magyar Nemzeti Múzeum, Régészeti Tár; Szidiropulosz Archimédész – Magyarországi Görögök Kutatóintézete, igazgató elnök; Takács Miklós – MTA BTK Régészeti Intézet; Renzo Tosi – Università di Bologna, Dipartimento di Filologia Classica e Italianistica, Lingua e letteratura greca; Tóth Anna – Pécsi Tudományegyetem; Houari Touati – École des hautes études en sciences sociales Paris, Centre d'histoire sociale de l' Islam méditerranéen; Dimitrios Vachaviolos – Athéni Egyetem; Vizkelety András – Országos Széchényi Könyvtár, MTA–OSZK Res Libraria Hungariae Kutatócsoport; Eleni Volonaki – University of Peloponnese, Kalamata, Classical Philologie; Celine Wawruschka – Österreichische Akademie der Wissenschaften, Abteilung Historische Identitätsforschung; Georgia Xanthaki-Karamanou – National and Kapodistrian University of Athens, Ancient Greek Philology; Vratslav Zervan – Univerzita Komenského v Bratislave / Österreichische Akademie der Wissenschaften, Abteilung Byzanzforschung.

GÁBOR DÁVID

BESZÁMOLÓ A SEC COLLEGIUM HUNGARICUM XI. ORSZÁGOS KONFERENCIÁJÁRÓL

2016. október 28-án Piliscsabán, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Karán a Klasszika-filológia Tanszék szervezésében tizenegyedik alkalommal került megrendezésre a SEC Collegium Hungaricum országos diákkonferenciája. Az eseményt Takács László, a Klasszika-filológia Tanszék vezetője nyitotta meg, aki köszöntőjében a klasszika-filológia tudományának válságos helyzetéről szólva köszönetét és örömet fejezte ki, hogy a nehéz körülmények ellenére még vannak lelkes hallgatók, akiknek előadásával gazdagítani lehet a konferencia programját. Az idei konferenciát egyaránt jellemezte a témák és a képviselt tudományterületek sokszínűsége, ami tovább emelte az esemény színvonalát.

Az első szekcióban az Eötvös Collegium Bollók János Officinájának négy előadóját hallgathattuk meg.

Pártay Kata a hazai körökben kevésbé kutatott Pseudo-Longinos *Περὶ ὕψους* című művében megmutató figurális nyelv és a megnyilatkozó én helyzetének elbizonytalanodásával kapcsolatban tartott előadást újszerű, modern irodalomelméleti megközelítésben. Beszkid Judit az orphikus *Argonautikáról* beszélt előadásában, különös tekintettel a műnek azon vonásaira, amelyek jelentősen eltérnek Valerius Flaccus, illetve Apollónios Rhodios eposzától. A szekció második felében két előadó is hagiográfiai témával jelentkezett: míg Keresztény Júlia Szent Elek legendájának eredetéről, annak szír és görög változatairól és népszerűségének okairól értekezett előadásában, addig Kovács Dominika szintén Szent Elek legendájának nyugati feldolgozásairól és az azokban észrevehető hangsúlyeltolódásokról számolt be különös tekintettel a téma francia utóéletére.

A második szekcióban ismét négy előadót hallgathattunk meg, ezúttal a Szegedi Tudományegyetem Officina Försteriana műhelyének képviseletében.

Csapó Fanni Erhard Schön Buda 1541-es ostromáról készült metszetének bemutatásával kezdte a szekciót. Történeti-ikonográfiai előadásában arra a kérdésre kereste a választ, hogy vajon Schön metszete hiteles, realiztikus beszámoló-e, vagy csupán Hans Sachs versének illusztrációja. Kapi Péter a druidákkal foglalkozó vallástörténeti kutatásának legújabb eredményeiről számolt be előadásában, különös tekintettel az emberáldozatok létezésének kérdésére, és a druidáknak ebben betöltött lehetséges szerepére. Trója Gréta a gladiátorok és a nők kapcsolatáról beszélt előadásában, főképp graffitikre és irodalmi forrásokra támaszkodva, de beszámolójában fontos szerephez jutott a téma összehasonlítása a modern popkultúra televíziós és filmes feldolgozásaival is, amivel a téma népszerűsítő jellegét hangsúlyozta. A szekciót Zsótér Szabolcs előadása zárta, aki hagyományos filológiai témájú értekezésében Tranquillus Andronicus *Dialogus Syllájának* értelmezéséről beszélt, különös figyelmet fordítva Sulla és Caesar találkozására, valamint Sulla apológiájára.

A konferencia utolsó szekciójában a vendéglátó Pázmány Péter Katolikus Egyetem Tres Montes tagintézményének két előadóját hallgathattuk recepció és fordításelmélet témában.

Gábor Dávid Babits Mihály Catullus-fordításainak lehetséges forrásairól értekezett, megvizsgálva az 58. *carmen* korábbi kiadásait és kommentárjait, valamint Babits kézíratait. A szekció és a konferencia zárásaként Vámos Violetta (PPKE) Vörösmarty *Zalán futása* című eposza szerelmi szálának ovidiusi előzményeiről tartott előadást, illetve újabb, Vörösmarty további műveire vonatkozó kutatási eredményeiről is beszámolt.

A hagyományokhoz híven az eseményen elhangzott előadások konferenciakötetben is megjelennek.